XI-ik évfolyam. 43-ik szám. Köszeg, 1891. október 25-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 10 órától, d. u. 1-ig.) *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig. Megjelenik minden vasárnapon. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

A kivándorlás megszüntetése.

Éveken keresztül megszoktuk már azoknak a rövid hireknek a regisztrálását — ugy a fővárosi, mint a vidéki lapokban — ezt és ezt a szegény ördögöt itt és itt elfogta a rendőrség, mert Amerikába akart menni, és illetőségi helyére tolonczolta vissza, a hol pedig az illető házát, földjét, mindenét eladta s igy ott époly idegen, mint New-Orleansban vagy Valparaisoban. Ilyenkor még egy rakás szitok is halmoztatik a „lelketlen" kivándorlási ügynök fejére és csudálatos naivitással leczkét adunk a kivándorolni akarónak a hazaszeretetből és honfiui ragaszkodásból.

Hazaszeretetre hivatkozunk ott, a hol kenyérről van szó s feledjük azt, hogy az önfentartás és családfentartás ösztöne régibb és hatalmasabb, mint államalkotás és a röghöz való ragaszkodás ösztöne.

Hébe-korba megpendittetik a vidéki sajtóban azon eszme is, hogy miként lehetne a kivándorlásnak utját vágni — gazdasági uton. Ugy látszik, azonban a társadalmi kérdések megitélésében még mindig nem ismertetik el a vidéki sajtó olyan tényezőnek, melynek véleményét a kormányon mérvadónak tekintetnék. Pedig a vidéki sajtó nem arra való, hogy a nagyoknak hizelegjen fölfelé és általános frázisok reprodukálásával töltse meg hasábjait, hanem fontos missiót teljesit azáltal, hogy a vidéki sajtó emberei közelből látják a nyomort, tisztán, szemlélhetik a bajok inditó okait s ebből kifolyólag a helyi érdeket képviselve egyszersmind országos érdeket képviselnek.

S van-e eredménye e felszólalásoknak? Semmi. Az elszegényedés óriási mértékben növekszik, a kivándorlás egyre tart. Egyre tartanak az államnak prohibitiv intézkedései a szegény polgárrokkal szemben, kik itthon már nem tudnak megélni s azért veszik kezükbe a vándorbotot. Joguk van nekik erre, mert az ember szabad teremtmény s oda mehet, a hova neki tetszik.

De hogy az emberanyag az országban benne maradjon s a munkáskéz a munkaerő kinálatát ne vigye idegenbe, hanem munkaerejét itthon adja bérbe (mint azt a nemzetgazdaság nyelvén mondanók) arra instituálhatók volnának oly intézkedések, melyek sem az egyéni szabadság törvényeibe nem ütköznek, sem az állam érdekeivel nem ellenkeznek.

Hazánk par excellence agrikultur ország s a munkáskérdés az agrikulturában jelentkezett a nyáron. Egyszersmind konkrét esetben igazolva lett az alföldi zavargások által azon elv, hogy az ipari verseny sem a munkásnak, sem a munkaadónak nem válhat kárára, amig a mezei gazdaságban a versenynek a szegényebb adja meg az árát. Egyszere áttérni a belterjes ugyszólván kerti gazdaságra pedig nem lehet; hanem e helyett a munkaerőt olyan térre kell terelni, a mely nálunk eddig még ugyszólván parlagon hever: a nagyipar és gyáriipar keretébe. Evvel akadályozhatják meg a kivándorlást és az ezért való ódium levétetik azon urak fejéről, (nem a kivándorlási ügynökök ezek) a kiket a kivándorlás apostolai czim tehetlenségüknél fogva megillet.

Kicsinyes, apró-cseprő intézkedésekkel a számtalan elemi csapás által sujtott nép helyzetén nem lehet segiteni. Mi — mint egy országrész szellemi és anyagi érdekeinek képviselője — élénk figyelemmel és érdeklődéssel kisértük a pénzügyminiszter expozéját s az állami fölösleg megszületését örömmel üdvözöljük azért, mert most már elérkezettnek látjuk az időt, hogy az állam — aprimus inter pares — a tervezgetések és időleges orvoslások teréről átlép a társadalmi tevékenység terére.

Hogy a nemtörődömség sulyos vádjait elháritandó, összes anyagi erejét immár önteste betegségének orvoslására forditja! Mert nem káros tünet-e az, hogy valamely iparvállalatnak megalapitását hozsannával üdvözöljük és hazafiui önfeláldozást látunk ott, hol pedig csak érdekek harcza van. Tudom, hogy e kijelentésemmel sokan nem értenek egyet s még ezután is áldozatot akarnak látni ott, hol pedig csak nyereségre való spekulálás van s hol a tőke dolgozik a kamatokért.

Meg kell néznünk az iparvállalatok részvényeinek tőzsdei árfolyamát. A szomszéd országok egyikében sem emelkedtek ezen részvények olyan magasra a kibocsátási ár fölött, mint nálunk. Ezen száraz tény egymaga dezavuál minden oly féle állitást, hogy nálunk az ipari vállalkozás riszkirozott dolog. A hol nyers anyag és fogyasztási piaczok vannak, ott biztos alapra van fektetve az iparí termelés termékeinek versenyképessége. S hogy ez mind eddig kellőképen kihasználva nem volt, annak oka a gazdag tőkepénzeseknek és még gaz-

TÁRCZA.

FÜLEMŰLE-DAL.

— Sch. Irmának. —

Csillagfényes csöndes estve
Együtt ültünk kertetekbe,
Tulboldogan, önfeledten,
Elmerülve szerelemben.

Fülemüle a bokorban
Ugy csattogott, oly hangosan.
Ráfigyeltünk trillájára,
Hittük szivünk dobbanása.

Fülemüle csak csattogott,
Szerelmesen, párja volt ott.
Mi meg egyre egymást néztük,
Mi vagyunk ők, úgy éreztük.

Megszüni dallni a fülmile,
A bokorból ránk figyele;
Összeolvadt csókban ajkunk,
S bámult a kis bohó rajtunk,
Pedig példát tőle kaptunk.

Kovács S. János.

A keresztény anya.

Az élet rá a tanúbizonság, — hogy az Isten a szülők hivatását a gyermekek érdekében, — a mindenhatóság egy nemével ruházta fel.

A gyermek oly vonzalom gyümölcse, mely már előtte élt s mely a leggyöngédebb, a legédesebb, a legbensőbb vonzalom. Mielőtt a világra jő, már él atyja gondolatában s betölti anyja szivének boldog álmait; s mikor végre elfoglalja helyét a ház tűzhelyénél, — már nem idegen, már nem ismeretlen. Rész a szülők valójából, — azok vére foly ereiben, arcán azok vonásainak kettős képe tükröződik. Az apa annak kedvességét látja kis ajkain és mosolyában, ki neki őt ajándékozá, az anya annak értelmét, nemességét ismeri fel homlokán és szemeiben, kinek ő e kisdedet köszönheti!

És mintha csak e mindenható kötelék nem biztositana elég hathatós védelmet a gyermek részére, Isten a pillanatban, mikor a gyermek ugyszólván életet vesz az apa és anya szivéből, — lángra lobbantja e szivet, csodálatraméltó magas gondolkozást, gyengédséget, önzetlenséget s önfeláldozást önt belé — és mert semmi sem volna szomoritóbb, mint ha ily szeretet fegyver nélkül maradt, — nem közönséges, nem földi erővel ruházza fel azt.

Mi okozta, hogy e könnyelmű, tékozló, élvsóvár ifju teljesen megváltozott? — Apává lett! — Nemrég finom ételek után sóvárgott, drága ruháért epedt, puha párnát kért e fiatal leány, a legcsekélyebb szellő bántotta s ma fekete kenyeret eszik, ócska ruhában jár, egy-két marok szalmán nyugszik, — mi gondja magára — csak azt a néhány csepp tejet őrzi emlőjében, melylyel gyermekét táplálja s azt az ócska rongyot, melybe annak testét takargatja. Tegnap egy férfi tekintete megrémitette, — hol az a fegyveres tömeg, a villám, a veszély, melytől ma megijedne?!

Beszélik egy anyáról, hogy midőn fiát a barbárok elrabolták, közéjök rohant s fájdalmának fönsége s szeretetének magasztos kifejezése által eltéritette őket szándékuktól. — És ki ne hallott volna arról a másik anyáról, ki midőn fiát az oroszlán elragadta, fájdalomtól kétségbeesve követte a fenevadat, melyet az anyai fájdalom kitörése megszeliditett?

Ez az erő, ez a szeretet oly mélységes és oly bizonyosan az Isten szivéből s az ő végtelen jóságának mélyéből származik, hogy minden tulzás nélkül elmondhatjuk, hogy az atya és anya szive az Isten kezének legszebb alkotása.

Elpusztulhat minden a világon, a virágokra fonnyadás, a csillagokra sötétség borulhat: de mig egyetlen anyaszív dobog a földön, mindig lesz megcáfolhatatlan bizonysága az Isten jóságának; mert ha az egyszerű nő annyit tesz gyermekeért, — mit tehet Isten az övéiért? s vajjon a nagylelkűség és erő mily csodáit teremheti meg a végtelen szeretet ez oceánja, mikor a szeretet egyetlen cseppje, melyet Isten a gyenge szivbe öntött, sokszor oly nagy dolgot művel?!

Az egyház is, mely semmiféle szeretetben nem bizik, mert ismeri annak mulandó voltát; az egyház, mely a legjobb anya gyermekét is igy oktatja: „Fiam, szeresd mindig atyádat s el ne feledd soha a méhet, melyben fogantattál"; az egyház, mely az ifju párt, midőn örömtől boldogan közelit az oltárhoz, hogy szerelme örökkévalóságát esküvel erősitse, igy figyelmesteti: „Gyermekeim, legyetek állhatatosak a szeretetben"; ez az egyház, mely mint tapasztalt aggastyán, kötelkedik az eskü örökkévalóságában s a földi barátság tartósságában: — a legegyszerűbb anyával szemben sem érez aggódást vagy nyugtalanságot; — számit annak szivére,

dagabb vidéki takarékpénztáraknak idegenkedés volt az ipari vállalkozásoktól. De az állam pénzügyi egyensulyának helyreállitásával (a miért még az ellenzékek is elismerik Wekerle pénzügyminiszter zsenialitását) megváltozott a helyzet. A tőkének hazánkban okvetlen az iparvállalkozás felé kell fordulnia s evvel egyszersmind megoldatik a kivándorlás kérdése is, mert az emberi erő a télen tétlenül heverő munkaerő és az egész évben tengődő munkás foglalkozást nyer. Nem kell majd szuronnyal és erőszakkal visszatartani az embereket a kivándorlástól, mert itt is lesz tere a munkálkodásra.

És miért kell ennek bekövetkezni? — Azért mert az állam háztartásában meg szünt a deficzit s ennek folytán uj járadékok nem bocsáttatnak ki, a vasuti részvények el fognak tűnni a tőzsdei árfolyamjegyzékekből (mert azoknak beváltását átvette az állam) s igy a tőkének okvetlen más beruházásokat kell keresni, a mint azt a gyors egymásutánban keletkező részvénytársaságok már is mutatják. A pénzvilág ugy a saját, mint az ország előnye érdekében felkeresi az ipari vállalkozásoknak általa eddig elhanyagolt terét a vidéki gazdag pénzintézetek a kölcsönadásnak szük köréből kimozdulva pénzüket gyümölcsös vállalatokba fogják fektetni. — Igénybe veendik az előnyös állami kedvezményeket és virágozni fognak.

Ezen változás be fog következni, mert be kell következnie. A szegény nép a csapásoktól sujtott és az adó alatt görnyedő nép nevében örömmel üdvözöljük e jobb jövő hajnalának derengését!

Jutassy Ödön.

Helyi és vidéki hirek.

— **Uj járásbiró.** Király ő felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére Szabó Lászlót, a győri itélőtáblához tanácsjegyzőül berendelt albirót a kőszegi járásbirósághoz járásbiróvá nevezte ki.

— **Hivatal-vizsgalat.** Radó Kálmán főispán e hó 17-én Kőszegen a járási szolgabirói hivatal ügykezelését vizsgálta és, mint halljuk, mindent a legnagyobb rendben talált.

— **Gratulálunk a városnak!** A megye alispánja e hó 14-én tartott közigazgatási ülésen jelenté, hogy Kőszeg rendezett tanácsu város hivatalait megvizsgálta és örömmel tapasztalta, mikép különösen a polgármesteri hivatalnál példás rendet talált. — A közönség megnyugvással és örömmel veheti a jó hirt és mi gratulálunk a városnak!

— **Kimutatás** a kálváriai stáczióra szánt kegyes adományokról: Schmalzl Ilona 5 frt, Lauringer Anna 5 frt, N. N. 2 frt, Holzer Pál 1 frt, Markovits Julia 1 frt, Töpfer János 50 kr., Töpfer Péter 60 kr., Stampf Magdolna 50 kr, Schreiner J. 20 kr., Kruzler Mária 20 kr., Fürntrattné 20 kr., Horváth Ferencz 20 kr., Frühwirt József 50 kr., Wittinger Franciska 2 frt, Supper József 50 kr., Leitner Nándor 2 frt, Kőszegi József 20 frt. Frieszl Anna 1 frt, Molnár Mária 5 frt, Geschnácz Ferencz 1 frt, Humann Anna 20 kr., Farnig Elis 1 frt 40 kr., Czerfux Elis 50 kr., Schlögl Elis 5 frt, Eitner Susanna 2 frt, Liebscherné-Grünschneck Paulina 44 frt. Összeg 101 frt 50 kr. Az előbb kimutatott összeg 649 frt 67 kr. Összesen 751 frt 17 kr. — Minden jótevőnek hálás köszönetet mond, és a szép és szent műnek gyámolitását továbbra is kéri Major János prépost-plébános.

— **Az épitendő kath. plébánia-templomra** kegyesen adakoztak: Szaivert Vilma 100 frt, Liebscherné-Grünschneck Paulina 100 frt, Limperger Flóris németgencsi plébános 20 frt. A kegyes alapitóknak és jótevőnek hálás köszönetét fejezi ki a kezelő-bizottság.

— **Orsolya-vásár.** Legélénkebb vásárunk mindig az októberi szokott lenni, a mikor a termények értékesitése után a földmives népnek pénze van, amiből beszerzi téli szükségleteit. Az idei Orsolya-vásár ellen sem lehet panaszunk, mert ugy kinálat mint kereslet dolgában teljesen sikerültnek mondható. Roppant élénkség uralkodott a csizmadiák sátrainál, melyeket a főteren fölhordott épitőanyag miatt a belvárosi templomok mögé helyeztek át. Itt ugy dél felé ember ember hátán állott és alkudozott a lábbelire vagy leste a csizmapatkolást. A marhavásárra felhajtottak 1438 drb szarvasmarhát és 277 drb lovat. A vásár azonban mint mindig, most sem mulhatott el kisebb-nagyobb tolvajlások nélkül.

— **Esküvők.** A katholikus plébánia templomban tegnap a délelőtti órákban közvetlen egymás után két esketö is volt. Veér Ferencz m. kir. államvasuti hivatalnok Pálffy Szidonia, Chaulaupka Vilmos hajós-kapitány pedig Raab Josefa kisasszonynak esküdött örök hűséget.

— **Meghivás.** A szombathely-egyházmegyei r. k. tanitó-egyesület kőszegi köre f. évi október hó 29-én d. e. 9 órakor tartja őszi gyűlését Kőszegen a kath. fiuiskola V. oszt. tantermében, melyre a kör tagjait és a tanügy barátokat tisztelettel meghivom. A gyülés tárgysorozata: 1. Administrativ ügyek elintézése. 2. Wittinger Antal ur előadása a „Földrajzi és történelmi olvasmányok" kezeléséről. 3. Borossay Béla ur felolvasása „Az óratervről." 4. A tisztikar 1888-ban nyert mandatumának lejárása folytán, az alapsz. XI. fej. 22. §. értelmében tisztujitás. Kőszegen, 1891. október hó 21-én.

Pados Gábor,
a kör elnöke.

— **Zónaidő.** Nagyon helyes rendele az, a melyet Baross Gábor kereskedelemügyi m. kir. miniszter intézett mostanában a törvényhatóságokhoz. Felhivja azokat, hogy hassanak oda, miként a helyi idő igazitassék mindenütt a zónaidőhöz s igy valamennyi óra a vasuti óra szerint járjon. Ez a rendelet már nálunk Kőszegen is megtermé gyümölcsét.

— **Téli tanfolyam.** A kőszegi alsófoku ipariskola téli tanfolyamának megnyitása a f. tanévben is november hó 3-án (kedden) d. e. 9—11 óráig fog eszközöltetni a beiratásokkal egyidejüleg. Felhivatnak mindazon ács, cserepes és kőmivesmester urak, kiknek szolgálatában inasok vannak, hogy az emlitett uepon tanonczaikat beiratni el ne mulasszák. A rendes tanitások november 6-án (péntek) d. u. 2 órakor veszik kezdetüket. *Az igazgatóság.*

— **Gazdák panasza.** Alkalmas vidékünkhez képest rossznak mondják állattenyésztésünket. Legnagyobbrészt silányfaju az a 600 tehén és ezt annak tulajdonitják, hogy csak 4 bikát tart a város és azt is csak silányat. A bikatartás fejében kérhetne a város többet a tehéntartóktól és tarthatna jófaju bikát. Többet is tarthatna ha bekintenének minden gazda istálójába és összeirnának annyi tehenet, a mennyi tényleg van. Mert bizonyos, hogy több tehén jár ki e csordára, mint a mennyi papiroson áll.

— **Nász után gyász.** Belvárosi uj gyógyszerészünket, Kováts Sándort, alig pár heti házasélete után gyász érte. Elvesztette Nemes Dömölkön lakó édesatyját, kinek földi maradványait a napokban helyezték nyugalomra. A gyászjelentés igy szól: Kováts Józsefné szül. sárkuti Dogovits Betti maga ugy gyermekei Borcsa, férje Hering Lajos és gyermekei Sándor és neje szül. Leithner Malvinka és az összes rokonság nevében fájdalom telt szivvel jelentik szeretett férjének, atyjuknak, és nagyatyjuknak Kováts József ügyvéd urnak f. é. október hó 20-án, hosszas szenvedés után, élte 65. évében bekövetkezett csendes elhunytát. A felejthetetlen boldogult földi maradványai f. é. október 22-én délután 5 órakor fognak a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a Nemes-Dömölki sirkertben őrök nyugalomra helyeztetni. Nemes-Dömölk, 1891. október 21-én. Áldás és béke lebegjen a drága hamvak felett!

— **Köszönet-nyilvánitás.** Mind azok, kik feledhetlen halottunk gyászos temetése alkalmából bármily módon meleg részvételüknek kifejezést adni szivesek voltak, fogadják hálás köszönetünket és azon benső óhajtásunkat, hogy isten óvja mindnyájukat a mienkhez hasonló gyásztól! *Vass Károly és neje.*

— **Közgyülés.** Vasvármegye köztörvényhatósági bizottsága f. é. őszi gyűlését a jövő hó 3-án, halottak napja után való kedden, tartja meg.

— **Időjárás szeptemberben.** A hőmérséklet átlaga e hó reggeli 7 órakor volt 11·8°, délután 2 órakor 19·8°, este 9 órakor 14·3° s igy a napi átlag 15·3°. Ha e hőmérsékletet Kőszeg szeptember havi átlagos hőmérsékletével összehasonlitjuk, akkor kitünik, hogy az idén a reggeli órákban 0·5°, a déli órákban 0·1°, az esti órákban 1·2°, tehát az egész napon átlagosan számitva 0·6° kal melegebb volt a szokottnál; 0·9°-kal pedig melegebb a tavali hason időszaknál. Legmelegebb volt 5-én, mely napon d. u. 2 órakor a hévmérő árnyékban 29·0°-on állott; leghidegebb volt 26-án, a mely nap reggeli óráiban a higany közel járt a fagyponthoz és a városon kivül jeget találtak. Hóharmat 25-én és 26-án volt. A barométer átlagosan 740·5 mm-t mutatott, tehát 3·1 mm-rel magasabbatt a szokottnál. Legmagasabban állott 747·3 25-én, legmélyebben 731·6 mm-en 21-én. Eső 5 napon esett. A csapadék-mennyiség az idei szeptemberben 21 mm-t tett, 50 mm-rel kevesebbet a szokottnál. Zivatar egyszer volt, 6-án este. Egészen tiszta nap 9, egészen borult egy sem volt. Az idei szeptember tehát meleg, rendkivülien száraz volt és szelektől ment.

— **Nincs munkaszünet.** Minthogy ez évben Mindenszentek napja vasárnapra esik, — a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy Mindenszentek napján egész napon át végezhető: 1. A temetők, egyházak, sirok és kripták diszitésére szolgáló czikkek árusitása. Ehhez képest az ily czikkek árusitásával foglalkozók boltjaikat nyitva tarthatják. 2. A temetők, egyházak, sirok és kripták diszitéséhez szükséges ipari munka. 3. Az emlitett czélból az áruk és egyéb szükséges szerelvények szállitása. Az itt fel nem sorolt czik-

---

— ez az egyetlen szeretet a földön, melyben nem kételkedik.

És maga az Isten, mikor bizalomra buzdit, nagy szeretetről, mindenható segitségéről biztosit — az anyáról vesz hasonlitást: „Vajjon elfeledkezhetik-e az asszony magzatáról, hogy ne könyörüljön az ő méhe fián? és hogyha ez elfeledkeznék is, én még sem feledkezem el rólad." (Izaiás 2, 15.) — Ime az apa és az anya, a mint az Isten szivéből kikerültek! Ime a páratlan szeretet, a győzhetetlen erő, melynek oltalma alatt békén növekedhetnek a gyermekek.

De vajjon e nyomorult földi életért művelt Isten csodát? Muló dologert, egy életért, melyet a sir sötéte elolt, tette Isten oly nagygyá az atyaságot? És a lélek érdekében mit sem tett? A lelki élet javáért, melyet Isten keze nyujtott s annyi ellenséges kéz törekszik eloltani, nem adott fegyvert az anya kezébe? Azt akarta hogy az anya tehetetlen szemlélője legyen a veszedelemnek, melyet meg nem előzhet, — a romoknak, melyeket többé fel nem épithet?

Ne káromoljuk Istent az ő műveiben! A múló életért sokat tehet az anya, a lelki életért mindent; — és én erősen hiszem, hogy a világ meg lenne mentve, ha sikerülne erről meggyőzni az apákat.

De Maistre gróf igy irt egykor lelkes és szellemes leányának, Constanciának, ki a nők társadalmi helyzetével nem volt megelégedve s azt akarta, hogy a nők tollat forgassanak és műveket irjanak: „Nagy tévedésben vagy, gyermekem, a nők hatalmáról és valódi hivatásáról. Nem asszony irta: Iliászt vagy Aeneist, sem a Megszabaditott Jeruzsálemet, Phaedrát vagy Athaliat sem a világtörténet fölött való elmélkedéseket (Bossuet: Discours sur historie universelle), sem Telemachot, vagy a többi remek műveket, de azért mindezeknél sokkal nagyobbat alkotnak ők: az ő térdeiken fejlődik a világ legremekebb műve: — az ember."

Ez a leghatalmasabb isteni erő, melyet az anyának a teremtő adott. Nem csak arra képesitette őt, hogy gyermekének testet adjon, de azzal a hatalommal is megtisztelte, hogy annak lelkét olyanná alakitsa, a milyenné akarja.

Ha az apa közönséges gondolkozásu s az anya csak apró s haszontalan dolgokkal vesződik, gyermekök lelkén is kétségkivül a saját alacsonyságuk jellege tükröződik.

De tekintsük az igaz anyát, azt a hivő, nemes lelket, mely, az ősök jelszavához méltóan, inkább meghalni akar, mint véteni az Isten s a lelkiismeret ellen: „Potius mori, quam foedari, — inkább a halált, mint a becstelenséget"; s képzeljük el, mi történik a kisded lelkével ezen időn keresztül, mig az ily szeretet által megszentelt sziv alatt nyugszik, — az első két-három évben, mikor az anya a kisded bölcsője fölé hajolva, nem csak az életre, hanem az erény és becsületre is táplálja gyermekét, — a serdülő élet tavaszán, mikor a gyermek hisz anyjának s csak egyedül neki hisz, — sőt később az ifjuság veszedelmes éveiben, mikor már senkitől sem hallja az igazságot, csak a keresztény anya ajkairól, — s végre az egész életen keresztül!

Mert mig az anya él, — szivéből, mint napból, világitó, melegitő s éltető erő sugárzik szét. S azért a jelleg, melyet a gyermek lelkére nyom, eltörölhetetlen — szentségtelen kéz azt végkép ki nem irthatja: éppen miut az ősi márványszobrok, melyeket barbár kéz megcsonkitott, — pusztulásukban is rávallanak a nagy művész vésőjére.

De mit használt volna, ha Isten megadta volna az anyának az isteni erőt, hogy a gyermek lelkére a keresztény szellem jellegét nyomja, ha nem adta volna meg neki azt a másik mindenható és csalhatatlan erőt, hogy mikor a szenvedélyek életre kelnek s e jelleget eltörölni igyekeznek: hathatósan megvédelmezhesse s a veszedelem közül kiragadhassa a gyermeket.

És vajjon Isten nem ezért alkotta-e azt a csodálatraméltó törvényt, hogy midőn az ifju közel jár az életszenvedélyek perzselő magasságához, — az apa már leszáll onnét; s midőn az ifju nő ajkaihoz emelí a bűvös pohárt, melyről a tizenhat év gondtalanságával azt hiszi, hogy boldogságot rejt, — addigra az anya már kiüritette azt egész a fenekéig, — s a világ hiábavalóságait és csalódásait abban a pillanatban ismeri fel, mikor gyermekét a veszély fenyegeti, hogy azoktól elvakuljon. Miért van ez igy, ha nem azért, hogy a gyermek annak ajkairól hallja az igazságot, kinek őszinteségében sohasem kételkedik, a ki egyedül képes őt a hiú ábrándok világából kimenteni.

Vagy miért adta Isten a szülőknek azt a mélyebb belátást, hogy felismerjék a valódi veszedelmet, mely a gyermeket fenyegeti s a helyes utat, melyen azt kikerülheti? És nem azon okból, hogy a gyermeknek e veszélyes uton vezetője legyen, szentelte-e meg az Isten az apaságot, sokszor éppen az apák akarata ellenére ugy, hogy akárhány apa élete tele van titokzatos következetlenséggel, a mely felett mosolyogni is, sirni is lehet.

Ismerek egy tiszteletr méltó, kedves és szellemes urat, ki szellemességét legtöbbször szent dolgok rovására csillogtatta. Nemrég meglátogattam őt; — térdén kis leánya ült, — tizenegy-tizenkétéves bájos gyermek, ki épp az első áldozásra készült. Az apa a katekizmusból kérdezte ki leányát, s a mikor beléptem, épp azt magyarázta neki, hogy mi a titok, hogy mindenütt találunk titkokat, a természetben, a társadalomban, magában az emberben, tehát nem csoda, ha az Istenben is van titok. Az apát egészen elragadta leánya élénk felfogása, — örömmel ismételte feleleteit, néhány szerencsés ötletét, mely a gyermekajkról oly kellemesen lepi meg az embert. E kedves jelenet láttára Diderot jutott eszembe ki maga vezette leányát vallási oktatásra a Saint-Sulpice-be s minden kérdést maga magyarázott meg neki: s egy másik iró, kit nem akarok megnevezni, mert még el, ki gyermekeinek büntetés terhe alatt tiltotta meg, hogy az asztalán hoverő iratai megmérgezik a gyermekek lelkét.

Különös! az iró meg akarja rontani a világot, — az apa nem engedi megromlani a saját leányát. Megható, fönséges következetlenség, melylyel napjainkban lépten-nyomon találkozunk! Sokszor könnyelmü, hittagadó, istentelen és vallásgunyoló a férfi, — az apa mindenkor szent, — — — a mint Isten rendelte a gyermekek oltalmára. K—s.

kek árusitására nézve, és bármely más tekintetben a julius 1-én kiadott miniszteri rendelet intézkedései irányadók.

— **Csevegés a hétről.** Átestünk volna a legnagyobb, az Orsolyavásáron is. Sok embert vonzott ide, mint akár a szépfekvésü város a látogatók seregét. Élénk is volt ez az őszi vásár. Volt ezen minden a legnagyobb bizott ökörtől kezdve az utolsó babszemig; de ember a legtöbb. Ugy tolongtak az asszonyok a zöldségtorlaszok körül, mint a raj; a férfiak meg ott a csizmadia sátrak előtt egy gomolyban. Szegény férfiak! nektek hiszen nem lesz szükségtek annyi lábbelire, mint a régi jó időkben, mikor ugy néha napján fölkereshettétek a korcsmát és balbszeitlizhettetek. Mióta a liter járja, nagyobb ugyan a mérték, de drágább is lett az ital; mióta pedig az állatt, a leghitványabb féreg is megszerette a szőlőnedüt, azóta meg már alig jut az embernek, aki leszokik kedvencz utjáról a korcsmajárástól is. Aki p. azelőtt borral telt csutorát, palaczkot tartogathatott a tarisznyájában, most vizzel megtöltött bugyoga-korsót visz busan a kezében; s aki azelőtt vigan sietett a korcsmába egy itel borra, az ma a csillagokat kezdi vizsgálni, ha e korcsma tájára érkezik, vagy elmegy mellette, mintha lopott volna. Kőszegen ugyan a korcsmabajárás nem megy ki a divattól, hanem a deczik számát mégis leszállitja a borivó ember.

— **Zsinati képviselők.** A dunántuli egyházkerületben az 5 szab. kir. város u. m. Sopron, Kőszeg, Ruszt Győr és Komárom ág. hitv. evang. gyülekezetei a folyó évi deczember 5-én Budapesten megnyitandó zsinatra világi részről Perlaky Elek kir. tanácsos és orsz. képviselőt egyhangulag, egyházi részről pedig Brunner János soproni lelkészt szavazattöbbséggel képviselőknek megválasztották.

— **Esküdtszéki tárgyalás** volt szerdán Szombathelyen Rusz Kálmánnak a Dunántul szerkesztője, S e r e s Imre ellen való sajtóperében. Az esküdtek vádlott szerkesztőt egyhangulag vétkesnek mondották ki; a törvényszék pedig a sulyosító és enyhitő körülmények egybevetése folytán 2 heti fogházra, 10 frt pénzbirságra, 50 frt perköltségre itélte el s az itéletnek a *Dunántul* czimü lapban leendő közzétételére kötelezte. V á d l o t t s e m m i s é g i p a n a s z t j e l e n t e t t b e.

— **Vasut-megnyitás.** A pozsony-szombathelyi helyiérdekü vasutat B a r o s s Gábor kereskedelmi miniszter leirata szerint f. é. november hó 6-án fogják megnyitni. Az uj vasut állomásthelyein nagyban készülnek az ünnepségre. Baross maga nem jön el a megnyitásra.

— **Az uj vasut képe.** A *Vasmegyei Lapok* a pozson-szombathelyi vasutról a következő képet nyujtja: Az uj vasut a magy. kir. államvasutak szombathely-győri vonalának *Vép* és *Sárvár* állomásai közt, *Porpác* községnél ágazik el, mely utóbbi helység most lett vasuti állomássá. A *Kőris* patak, a *Répce* és *Kis-Rába* területet átszelvén, *Csornánál* a *győr-ebenfurti* vasuthoz csatlakozik, *Beö-Sárkánynál* a *Hanságba* lép át és *Hegyeshalomnál* a m. k. államvasut-vonal *budapest-brucki* részén át a *Lajtha*-területre, *Rajkánál* a *Duna*-területre halad tovább. Az uj pozsonyi hidon átmenve, Pozsony város északi határán, a *vágvölgyi* vasut pályaudvarán, ismét a kir. államvasuthoz csatlakozik. Közvetlenül a pozsonyi fiókállomás előtt az uj vasut *Pozsony-Ujváros* név alatt uj állomást nyert. Innen másfél kilométer hosszban a város közepén fekvő koronázódom-térig uj szárny vezet. A vasut egész hossza *Porpáctól Pozsony-Ujvárosig* 125.5 kilom.; hozzávéve az említett másfél kilométernyi szárnyvonalt, egész hossza 127 kilométer. Az egyes állomások és állóhelyek távolsága, *Porpác* kiinduló és vizálomástól számitva kilométerekben ez: *Szeleste* 7·3, *Hegyfalu* 15·3, *Vámos-Család* 21, *Répce-Lack* (vizállomás) 26·5, *Dénesfa* 31·3, *Beled* 34·3, *Tót-Keresztur* (vizállomás) 43, *Szill-Németi* 46·4 *Szill-Sárkány* 49·8, *Csorna* 55·1, *Csatári-major* 62·3, *Beö-Sárkány* (vizállomás) 65·1, *Moson-Szt.-János* (vizállomás) 79, *Moson-Szolnok* 86·4 *Hegyeshalom* (vizállomás) 94·4, *a Rajka* 105, *Oroszvár* (vizállomás) 111·6, *Köpcsény Ligetfalu* 121·1, *Pozsony-Ujváros* (vizállomás) 125 kilométer. Az e vonalon közlekedő vonatok óránkénti legnagyobb sebessége 40 kilométerben van megállapitva. A vizállomási és egyéb épitkezések akként vannak tervezve, hogy szükség esetén a porpác-hegyeshalomi vonalon naponként 15 ötventengelyü vonat mindkét irányban, a Hegyeshalom-pozsonyi vonalon 16 [illegible]tengelyü vonat mindkét irányban közlekedhessék. A vonal legnagyobb emelkedése 1000 méterenként öt méter, kivéve a pozsonyi hidra vezető két feljárati töltést, melyen az emelkedés 10 méter. A vonat által leirt legkisebb ivnek félátmérője 250 méter. A hidak és átjárók száma az uj vonalon, — beleszámitva a pozsonyi dunahidat — 138. Ezek közül vannak 10, 15, 20 és 30, sőt a *Rápca* és *Fekete metszésen* át 53 és 50 méter hosszuságuak. Mindeme hidak vasszerkezettel vannak ellátva, melyeket részint a magyar államvasutak budapesti gépgyára, részint a *resiczai* vasmü szállitott. A *Hanságban* a hidalap beépitése, a mocsáros talaj miatt tetemes nehézségekbe ütközött. A vasuti töltéshez szükséges földterület összesen kerekszámban 1 millió köbmétert tesz ki. A munkák 1890. november havában kezdődtek, nemsokára rá azonban a beállott hideg és erős havazás lehetetlenné tette a munkálatok folytatását ugy, hogy az épitési munkát jóformán csak ez év március havában tehették folyamatba. Az épitkezési költségek 4,660.000 frtra rugnak, ebből fel millió esik közlekedési szerekre és 330,000 forintot a pozsonyi vasuti hidra. Az egész összeg 30 százalékát törzsrészvények és 70 százalékát pedig elsőbbségek utján szerezték be.

— **Jótékony mulatság.** A csepregi ifjuság mindig az elsők közé tartozik, a mely, ha nemeset kell cselekedni, azonnal életjelt ad magáról. A fertő-szt.-miklósi tüzkárosultak sorsán akar most könnyiteni, midőn azok javára a jövő szerdán műkedvelői előadással egybekötött tánczestélyt rendez. Az előadandó darab czime: *A tót leány*. Belépti dij: ülőhely 1 frt, állóhely 60 kr. A zenét Csicseri Gy. zenekara fogja szolgáltatni. Férfiaknak a tánczjelvény ára 30 kr. Az előadás a tüzoltók szertárházában, a tánczvigalom Czifrák János vendéglői helyiségében lesz megtartva. Felülfizetéseket köszönettel nyilvánosan fognak nyugtázni.

— **Tüz a járásban.** Járásunk főbirája e hónapban község-vizsgálatot végezvén, e 17-én Lékán való működése alatt a szomszédban tüz ütött ki. A főbiró az ott jelenlevő kilencz község elüljáróival tüstént megjelenvén a vész helyén, az égő kazal mellett levő szalmaanyagot hamarosan eltakarittatta, miáltal minden további veszélynek elejét vette. Az oltásban Moser községbiró és tüzoltó-parancsnok tünt ki gyors megjelenése és czélszerü intézkedése által.

— **Mire tanitsuk leányainkat?** Tanitsuk arra leányunkat, hogy saját erejében bizzék; hogy tudjon kenyeret sütni, hogy tudjon inget varrni, hogy maga nézzen be az éléskamrába. Tanitsuk arra, hogy hamis hajat ne viseljen, hogy jó erős, meleg czipőben járjon. Tanitsuk ruhamosásra és vasalásra. Tanitsuk arra, hogy maga készitse ruháit. Tanitsuk arra, hogyan kell jó rántást csinálni. Tanitsuk arra hogyan kell harisnyát foltozni és fejelni. Tanitsuk arra, hogyan lehet karton ruhában járni, mégis királynéra emlékeztetni. Tanitsuk arra, hogy behatón és helyesen gondolkodjék. Tanitsuk arra, hogy a piros pozsgás arcz többet ér száz halaványnál. Tanitsuk arra, hogy nem a pénzben, hanem a jó erkölcsben van a gazdaság. Tanitsuk arra, milyen nagy isteniáldás, mikor a konyhát, szobát, rendben tudjuk tartani. Tanitsuk arra, hogy minél okosabban osztjuk be jövedelmünket, annál többet lehet meggazdálkodni. Tanitsuk arra, hogy néha a fiatal embernek feleje se nézzen. Tanitsuk arra, hogy minél bővebben költünk, annál közelebb jutunk a szegények házához. Tanitsuk arra, hogy ne pletykázzanak. Tanitsuk arra, hogy leginkább az asszonyon fordul meg az utódok boldogsága. Amennyire tehetségünk engedi, tanitsuk a művészetre is. Tanitsuk arra, hogy Isten az ő képére teremtett, de nem az erős füzésben áll a hasonlatosság.

— **A legjobb háziszer.** Vannak népszerü háziszerek, melyek oly közbecsülésre emelkedtek, miszerint az emberek kisebb bajoknál az orvosi rendelvényt is szükségtelennek tartják s ezeket veszik igénybe. Az ily általános népszerüséggel biró háziszerek kell, hogy mindenki által méltányoltassanak, mert a közönséget nem lehet megtéveszteni, népszerüségre csakis a valóban jó szer juthat. Ez áll Brázay Kálmán sósborszeszére nézve is. E háziszer a legjobb hatásunak van elismerve fejfájás, migrain, szem-, tül- és fogfájás, szakgatás csúz és köszvény stb. stb. ellen. Van valami általános hatás ezen egyszerü szerben, mit a sósborszesznek szerencsés vegyitése és készitése — mint az Brázay Kálmánnak sikerült — eredményezett, miként ezt a társadalom legkiválóbb tagjai számos köszönő levélben nyilvánosan is elismerték. Mint minden jó szer, Brázay készitménye is sok utánzóra talált, aki tehát valódi Brázay-féle sósborszeszt óhajt venni, az figyelje meg az üvegein levő czimkét, mely a 45 kros kis üvegen 319. s a 90 kros nagy üvegen 320. számu védjegygyel van ismertté téve.

— **Hirdetmény.** A mohács-pécsi vasut üzleti igazgatósága f. é. 19081. sz. a. megismerteti előirányzatát vonalai üzletéhez 1892. évben szükségeltető anyagszerek szállitására nézve. Az ajánlatok közvetlenül az „I. cs. kir. szab. Duna gőzhajózási társaság igazgatóságához Bécsbe" küldendők be. Az előirányzatra vonatkozó feltételek a nevezett vasut anyagkezelési szakosztályánál (Budapest VI. ker., Andrássyut 2. szám, III. emelet) megtekinthetők. A szállitandó anyagok közül, tekintve kamara-kerületünk szállitó képességét, felemlittetnek:

Tüzelőfa bükk, gyertyán vagy cserbasábfa	1000 M^3.
Faszén bükkfából jól kiégve, nagy darabokban salaktól ment	900 Hl.
Tégla, jó közönséges épülettégla	150.000 db.
„ cserépfedél tégla, lapos	15.000 db.
„ „ „ homoru	1000 db.
„ tüzbatlan	300 db.
Faggyu hordókba öntve	1000 kg.
„ gyertya 8-as	700 kg.
„ „ 6-os	150 kg.
Salakszappan	600 kg.
Fáklya, szurok	500 db.

Erről az érdeklődők értesittetnek. Sopron, 1891. október hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A cs. és kir. közös hadügyminisztérium pályázatot hirdet a katonai akadémiák, katonai reáliskolák és a katonai árvaháznak posztó- és gyapjukelme szükségletének szállitására az 1892—1897. évi időtartamra. Az erre vonatkozó feltételek, valamint a szállitandó kelme mennyiségét és minőségét kitüntető szerződési tervezet, a közös hadügyminisztérium 6. osztályánál az 1—14 hadtestek intézőségeinél és a Zárai hadparancsnokságnál, a brünni 1. számu egyenruha raktárnál az ország valamennyi kereskedelmi kamarájánál, a budapesti kereskedelmi muzeumnál és a budapesti magyar országos iparegyletnél betekinthetők. A szállitásra vonatkozó minták a brünni 1. számu egyenruha raktárnál megszerezhetők. Ajánlkozók a posztó- vagy gyapjuszövetek legalább egyik nemének teljes szállitására tartoznak pályázni. A szállitó képesség és megbizhatóság hatósági bizonyitványnyal igazolandó. Az ajánlatok közvetlen a cs. és kir. közös hadügyminisztériumhoz l e g k é s ő b b f. é. n o v e m b e r 30-ig d é l i 12 ó r á i g b e t e r j e s z t e n d ő k. Sopron, 1891. október hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **„Gyakorlati Mezőgazda."** Az ez idei burgonyatermés ugyancsak szomoruan ütött ki, a mit különösen a felvidék szegény népe, melynek a burgonya csaknem kizárólagos táplálékát képezi, sulyos csapásként érez. A termés oly rossz, hogy legtöbb helyt az elvetett magot is alig adja meg, s a legnagyobb csapás, hogy még e kevés termés is gyors romlásnak van kitéve. E csekély termésnek oka egy ragályos, könnyen tovább terjedő növényi betegség, az u. n. burgonyarothadás, mely egy élősdi, az u. n. phytophtora infestans által okoztatik. Ez a gomba először a leveleket támadja meg, mire azok egyelőbb ugy néznek ki, mintha ragyásak lennének, s tényleg a legtöbb gazda azt hiszi, hogy a baj semmi egyébb mint ragya. Majd azonban a levelek csakhamar elszáradnak, vagy esős időben elrothadnak, mire a burgonyagumók már a fészekben is kezdenek rothadni, s még szembeötlőbbé válik a rothadás a behordott burgonyán. Ha nem védekezünk e pusztitó betegséggel szemben, ugy az évről-évre nagyobb pusztitásokat fog tenni, különösen nedves időjárás esetén. Pedig sikeresen védekezni, s még nedves években is teljesen mentesiteni lehet a burgonyát e betegségtől egy igen egyszerü eljárás segélyével. Hogy mi módon, azt a Kassán megjelenő, s igen praktikus irányu gazdasági hetilap, a „Gyakorlati Mezőgazda" legutóbbi száma igen részletesen tárgyalja, a mely közleményt minden burgonyatermesztő gazda figyelmébe melegen ajánlunk. Mindazoknak, a kik nevezett lap jövő egész évi folyamára csekély 6 frttal már most előfizetnek, a lap ezidei hátralevő számai, a burgonyavészt tárgyaló számmal együtt ingyen fognak megküldetni. Az előfizetési pénzek Kassára a „Gyakorlati Mezőgazda" kiadóhivatalába küldendők.

Csarnok.

Egy uj magyar lexikon.

Az Athenaeum kézi lexikona. Az összes ismeretek enciklopédiája különös tekintettel Magyarországra. Szakférfiak közreműködésével szerkezti dr. Acsády Ignácz, a magy. tud. akademia lev. tagja. Első füzet. Budapest, 1891. Az Athenaeum r. társulat kiadása. Az uj vállalat első füzete külső megjelenése fényével s tartalma gazdagságával egyaránt fölkelti a figyelmet. Nyomdai kiállitása választékos, nagy költséggel és műgonddal készült gyönyörű műlapjaival pedig a legszebb hasonló külföldi munkákkal kiállja az összehasonlítást. Az első füzetnek három ilyen műmelléklete van. Egy remek szines műlapon izléses csoportositásban látjuk a magyar állam nagy, közép és kis czimerét, a nemzeti zászlót, a magyar honvédség és közös hadsereg ezredzászlait, a Szent-István-rend nagykeresztjét, a Ferencz József-rend középkeresztjét s a koronás arany érdemkeresztet. Egy kettős lapra terjedő műlapon Észak-Amerika legujabb térképét vesszük s egy harmadik műmelléklet az emberfajokat tünteti föl. Mindegyik kitőnő gonddal készült, a mint az egész füzet kiállitása diszére válik hazai nyomdászatunknak. Nagy nyolczadrétü alakja igen jól van megválasztva, a papir finom, a betük nem oly kicsinyek, hogy a szemet rontanák s az olvasást fárasztóva tennék, mi a legtöbb ilyen német munkának hátrányos sajátsága.

De az uj vállalat irodalmi szempontból is a legelőnyösebb benyomást teszi. Az első füzet egymaga csaknem kétezer czikket közöl, a munka egyetemes ismerettári jellegének megfelelően, a tudományak és ismeretek összes ágaiból. Már első pillanatra is észre vehető, hogy a szerkesztő nem akarja az eddigi magyar vagy idegen lexikonokat egyszerűen utánozni, hanem egyrészt egész másképp, sokkal gyakorlatibb, a magyar közönségnek jobbban megfelelő módon csoportositja anyagát, másrészt pedig mindazt az közérdekű anyagot is felvette, mi az eddigi hasonló munkákból hiányzott. Azért a czimszavak összeállitása is lehetőleg magyaros, s nem csupa idegen szavakból áll. Ezekből is fel van véve mindaz, a mi vagy idegen tulajdonnév (külföldi történet, irodalom, müvészet, földrajz stb. köréből) vagy pedig mint müszó vagy más idegen szó nálunk is használatos s igy felvilágositást igényel. Kellő figyelemmel van a kézi lexikon minden téren a külföldre is s az első füzet e tekintetben sem eshetik kifogás alá. Csakhogy kellő mértéket tart az idegen anyag felhasználásában, s a hol egyáltalán lehet, itt sem feledkezik meg a magyar vonatkozásokról. Mindjárt az első lapon, Aachennál, utóbb Admontnál, Afrikánál s másutt is fölemliti a speciális magyar érdekü vonatkozásokat. De óriása haladást jelez a kézi lexikon a Magyarországot illettő összes tudományos és ismeretterjesztő anyag felhasználásában s e tekintetben az olvasó nemcsak a legujabb adatokat, tudományos haladásokat, irodalmi segélyforrásokra és szakmunkákra való utalást találja benne, hanem talál igen sok olyat is, mi közérdekü volta daczára eddig minden lexikonból hiányzott. Magyar népies szavak, közmondások, katonai müszavak, sport, a vadászat kifejezései mellett, az egész magyar polgárosodás visszatükröződik a munkában. Hazai történelmünk minden nevesebb alakja és eseménye föl van benne jegyezve. Igen gazdag a külföldi mellett a magyar életrajzi rész s alig van közéletünknek bármi terén ismertebb egyénisége, kinek rövid életrajza — mennyiben az alfabetikus sorrend engedte, — hiányzanék a füzetből. A képviselő- és főrendiház összes tagjai, a főbb birói és közigazgatási tisztikar, a gazdasági élet kiválóbb egyéniségei, iróink és művészeink egész a legfiatalabb nemzedékig, akár a fővárosban, akár a vidéken élnek, meg lesznek a biográfiai részben találhatók, mint ezt már az első füzet ide vágó közleményei mutatják.

A mi különösen a magyar irodalmat illeti, melynek ismerete legelső föltétele a nemzeti műveltségnek, arra rendkivüli gondot fordit a lexikon. Nemcsak az irók életrajzát adja, hanem kiterjeszkedik az egyes irodalmi irányok, iskolák, vállalatok, folyóiratok ismertetésére. Sőt még tovább megy, s a magyar irodalomnak összes nevezetesebb termékeit külön czikkekben sorolja fel, ugy hogy bármely fontosabb magyar irodalmi mű (költemény, regény, szinmű stb.) szerzőjét, esetleg a mű keletkezésének évét s érdekesebb körülményeit azonnal megtalálhatja az olvasó.

(Vége következik.)

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II.III. oszt. kocsikkal		
	Középeurópai idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Köszeg**	ind.	5⁰⁵	11⁵⁵	5³⁰
6	Lukácsháza	(m. h.)	5¹⁹	12⁰⁸	6⁰⁴
12	Német-Gencs	(m. h.)	5³⁶	12²⁴	6²¹
18	**Szombathely**	érk.	5⁵¹	12³⁹	6³⁶
—	**Szombathely**	ind.	6⁴⁵	3¹⁵	7⁰⁵
7	Német-Gencs	(m. h.)	7⁰¹	3³¹	7²
13	Lukácsháza	(m. h.)	7¹⁸	3⁴⁸	7³⁸
18	**Köszeg**	érk.	7³¹	4⁰¹	7⁵¹

Csak kedd-, pénteken közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 10 percz- Szombathelyről 11 ó. 16 perczkor.

Piaczi-arak.

Buza	100 kilo	9 frt.	60 krtól	10 frt.	20 kr-ig.
Rozs	„	9 „	20 „	9 „	50 „
Árpa	„	6 „	50 „	7 „	50 „
Kukoricza	„	7 „	50 „	7 „	90 „
Zab tavali	„	5 „	70 „	6 „	— „
Zab idei	„	5 „	50 „	5 „	70 „

		frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	40	100 kilo burgonya	1	85
„ II.	„	15	10	Marhahus . 1 kilo	—	60
Rozsliszt I.	„	13	60	Marha zsir	1	10
„ II.	„	12	—	Disznóhus „	—	52
Buzakorpa	„	6	—	„ zsir „	—	68
Rozs „	„	5	—	Borjuhus „	—	60
Köleskása	„	14	—	Birkahus „	—	36
Dara	„	17	—	1 méteröl bükkfa	13	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong	10	—
Széna	„	2	52	„ tölgyfa	9	40
Szalma	„	1	90	„ „ dorong	7	60

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*
Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Bor-kivonat,

kitünő szer ártalmatlan bor előállitásához — a valódi bortól meg nem különböztethető — ajánlom a fenuti kipróbált különlegességet.

2 kgr. ára (100 liter bort ád) 5 frt 50 kr. Recept mellékelve — ingyen. Jó eredményért vagy a gyártmány ártalmatlanságáért felelőség.

Szesz-megtakaritást

az égett boroknál az én felülmulhatatlan erős essenciám által elérhető; ez az italoknak egy kellemes csipős izt kölcsönöz, és csakis nálam kapható.
Egy klgr. ára 3 frt 50 kr. (600—1000 litert ád) hasznalati utasitás mellékelve

☛ A fenuti különlegességeken kivül ajánlok különfele „essenciát" rum, cognac, finom liquer stb. gyárak számára, felülmulhatatlan minőségben. Receptek ingyen mellékelve. **Árjegyzék bérmentve.**

Poliák Károly Fülöp.
essenc-különlegességek gyára, Prága.
Solid képviselők kerestetnek.

943/91.

Árverési hirdetményi kivonat.

A köszegi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtatónak **Frühwirth Pál** végrehajtást szenvedő elleni 200 frt pénzbüntetés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a köszegi kir. járásbiróság területén levő Rohoncz határában fekvő a rohonczi 2694 sz. tjkvben A † 3689 a/2 2/1 hr. ingatlanra az árverést 1952 frt ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan

az 1891. évi november hó 23-ik napján d. e. 10 órakor Rohoncz község házánál

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni-avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Köszegen, 1891. évi április hó 11. napján.

A köszegi királyi járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Terplán,
kir. aljárásbiró.

Nyilt-tér.

Hamisitott fekete selyem. Égessünk el a selyemből egy kis mintadarabkát, a melyből venni szándékozunk, s azonnal kiderül a legkisebb mérvü hamisitás is, mert ugyanis: a valódi tisztán festett selyem rögtön összefodródik s gyorsan ellobban s világosbarna hamvat hagy hátra. — A hamisitott selyem (könnyen fényesedik és törik) csak lassudan ég, s jelesül „a hamis szálak" tovább izzanak (zsufolt anyaggal lévén nehezitve) és sötétbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellenkezőleg nem fodródik, hanem egészen összegörbül. Továbbá a valódi selyem szétmorzsoltatva elporlódik, mig a hamisitott nem. Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállitó) selyemgyári raktára Zürichben, valódi selyemkelméinek mintáit bárkinek is megküldi, s szállit a házhoz darab- és végszámra vám- és portómentesen. „Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó."

Gyors és biztos segitség gyomorbajok s azok következményei ellen.

Az egészség fentartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztitására és tiszta állapotban való fentartására és a jó emésztés elősegitésére a legjobb s leghathatósabb szer már is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalzsam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalzsam a legjobb s leggyógyhatásosb gyógyfüvekből a leggondosabban van készitve s különösen minden emésztési bajok, gyomorgörcs, étvágyhiány, savanyus felböfögés, vértólulás, aranyeres bajok stb. stb. ellen teljesen bathatósnak bizonyul. Ily kitünő hatásai következtében ezen életbalzsam egy bebizonyult, megbizható háziszerevé lett a népnek. **Ára egy nagy üveggel 1 frt. kis üveggel 50 kr. Elismerő iratok ezrei barkinek betekintes vegett rendelkezesre allnak.**

Óvás! Hamisitások elkerülése végett, mindenkit figyelmeztetek, hogy az egyedül általam az eredeti utasitás szerint készitett „Dr. ROSA-féle életbalzsam" minden üvecskéje kék burokba van csomagolva, melynek hosszoldalain „Dr. ROSA életbalzsama a „fekete sashoz" czimzett gyógyszertárból, FRAGNER B. Prag. 205—III." német, cseh, magyar és francia nyelven olvasható, szélés felein pedig az ide nyomott védjegy látható.

Védjegy

Dr. ROSA életbalzsama valódian kapható csak a készitő

FRAGNER B.

főraktárában, gyógyszertár a „fekete sashoz" Prágában 205—III., és BUDAPESTEN Török József úr gyógyszerésznél, király-utcza 12. sz. Budai Emil úr városi gyógyszertárában a Városház-téren.

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszertárában van raktár ezen életbalzsamból.

Ugyanott kapható.

prágai általános házi-kenőcs

több ezer hálanyilatkozattal elismert **biztos gyógyszer** mindenféle gyuladások, sebek és genyedések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménynyel használható a női emlő gyuladásánál, a tej tespedésénél s az emlő megkeményedésénél szüléskor, kelévénynél, vérdaganatoknál, genyes fakadékoknál, pokolvarnál, körömgyöknél, az ugynevezett körömféregnél, elkeményedéseknél, felpuffadásoknál, mirigydaganatoknál, zsirdaganatoknál, érzéketlen tagoknál stb. Minden gyuladást, daganatot, elkeményedést, felpuffadást a legrövidebb idő alatt eltávolit; s ahol már genyedés mutatkozik, ott a daganatot legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül telszivja, kiéreti és kigyógyitja.

☛ **Kapható 25 és 35 krajczáros szelenczékben** ☚

Óvás! Miután a prágai általános házikenőczöt sokszor utánozzák, mindenkit figyelmeztetek, hogy ez eredeti utasitás szerint csak nálam lesz készitve, s csak akkor valódi, ha a sárga érczszelencze, melyben töltetik, vörös használati utasitásokba (melyek 9 nyelven nyomvák) és kék kartonba, melyen az ide nyomott védjegy látható — bukolva van.

HALLÁSI BALZSAM a legbebizonyultabb számtalan próbatét által legbiztosabbnak elismert szer a nehézhallás kigyógyitására s az egészen elvesztett hallási tehetség visszanyerésére. **Egy üveg ára 1 frt.**

Rendkivül fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. **Potentator**-ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használt; még több évi gyengült vagy elvesztett erő is helyreállittatik (külsőleg észrevehetetlen, garantirozott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és az alaposan kigyógyultak ezernyi hálairatai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. **Potentator** alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diskréczióval. Tartalom és származás felismerhetetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII, Mariahilfstrasse 70. sz. Felvilágositó röpiratok kivánatra ingyen és bérmetve küldetnek.

Budapesti Hirlap

Mindenki, a ki alkalmazást keres vagy alkalmazást adhat, a „BUDAPESTI HIRLAP" apró-hirdetései által nélkülözheti a köz etitöket.

Régi dolog, hogy a közvetités sok pénzbe kerül és a viszonyokat egyáltalában tekintve, gyakran fordul elő, hogy a költséges közvetités dacára sem az **alkalmazást kereső** nem jut könnyen helyhez, sem az **alkalmazást adó** nem kap könnyen megbizható embereket. Oka ennek főleg az, hogy a **munkaadó** és **munkakereső**, a **vevő** és az **eladó**, nem érintkezik **közvetlenül**. A közvetlen érintkezésre pedig manap alig van hathatósbb eszköz, mint egy elterjedt lapban való hirdetés, a „Budapesti Hirlap" **apró-hirdetési rovata** pedig naponta legkevesebb **90.000** ember által olvastatik. (A lap naponta 30.000 példányban jelenik meg; legkevesebb három olvasót lehet számitani egy-egy lapra.) **Kereskedő**, aki könyvvezetőt, irodatisztet, gyakornokot keres, vagy viszont azok, akik hasonló alkalmazást keresnek; a **gazda**, aki kasznárt, ispánt, vagy gazdasági gyakornokot keres és viszont akik ajánlkoznak; **a háziasszony**, aki szakácsnét, szobaleányt, dajkát, cselédleányt keres és hasonlóan szolgálók, akik helyet keresnek; **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budapesti Hirlap apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre,

különösen

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a **„Budapesti Hirlap" apró-hirdetési rovata kiválóan alkalmas.**

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor, a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a czim nincsen kitéve, hanem a hirdetés ugy szól, hogy „Cim a kiadóhivatalban megtudható" akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A **„Budapesti Hirlap"** előfizetési ára **negyedévre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.** A czim egyszerüen **„Budapesti Hirlap Kalap-utca 16.**

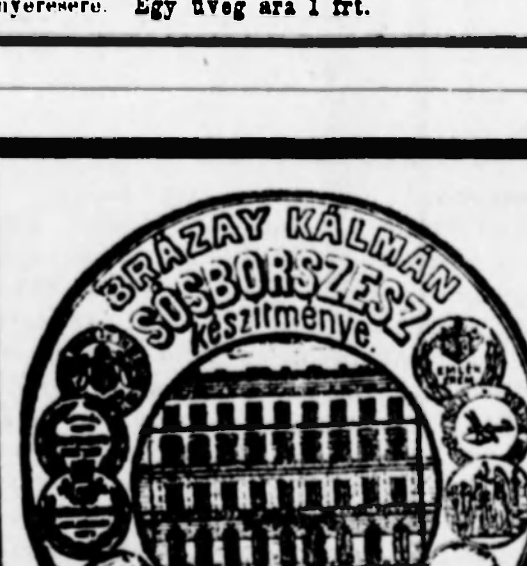

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborszesz készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhitést eszközöl: **csuzos, szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bénulások, zsugorok stb.** ellen; de különösen a **bedörzsölés kenő-gyurógyógymódnál (massage)** igen jó hatásunak bizonyult. **Fogtisztitó szerül** is igen ajánlható a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, a **foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer **fejmosásra** is, a **hajidegek** erősitésére, a **fejkorpaképzödés megakadályozására** és **annak megszüntetésére.**

Ára egy nagyobb üveggel 90 kr., egy kisebb üveggel 45 kr.

Brázay Kálmán,
Budapesten, VI. kerület, muzeum-körut 23. szám.

Kapható Kőszegen: Schneller Ernő, Fuchs Ferencz, Unger József, Handler Vilmos, Jánosa Gyula, Pollák Sándor és Wentzl Ede kereskedőknél.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.